

Sankt Hans 2009 i Ulkebøl

Frode Sørensen

Tak for invitationen til at holde årets Skt. Hansfest her i Ulkebøl.

Traditioner er til for at blive holdt. Og er der traditioner her til lands, der *virkelig* bliver holdt til punkt og prikke, så er det Skt. Hans – og julen.

Begge fester markerer, at det er tid til at gøre status og se både frem på det, som kommer og tilbage på det, som allerede er historie. Her i Norden har vi meget at fejre ved midsommer – lyset er vendt tilbage efter en lang, mørk vinter.

Og tilsyneladende kan vi blive ved med at finde på ny skikke til at fejre jul og Skt. Hans på. En af vores nyere Skt. Hans-skikke er at synge Shu-Bi-Duas Midsommervise i stedet for - eller ved siden af Lange-Müllers traditionelle.

Vore to solhvervsdage fornyer vi således stadig. Og det hænger nok sammen med, at vi danskere er glade for fornyelse. I løbet af rekordtid har fx de unge taget den angelsaksiske skik Halloween til sig – selv om vi har noget så udmærket som vores egen traditionelle fastelavnsfest.

Skt. Hans er en oldgammel tradition. Ligesom julen eller solhvervet falder sammen årets korteste dag, så ligger Skt. Hans lige efter årets længste dag – midsommerdag. Og ligesom med den anden solhvervsdag vil folketroen vide, at der er magiske kræfter på spil. Sankt Hansnat gik de kloge koner og mænd ud og samlede urter, som skulle være særlig kraftige og nyttige her ved midsommer.

Her i Sønderjylland samlede vi sankthansurten, levekål, som kunne bruges til at forudsige sin skæbne med. Derfor bliver den også i daglig tale kaldt for spåblomst, men mon ikke dens evner er lidt overdrevne?

Rygtet vil i øvrigt vide, at statsministeren i aften er set ude i Sønderkoven, hvor han samler spåblomster – han vil grumme gerne vide, om der er Nye alliancer eller om måske Helle snupper hans job.

Men der er ikke bare magi på spil. Skt. Hans er en glædesfest. I midsommervisen kalder vi Skt. Hansbålet for et glædesblus. Vi ved i øvrigt ikke, hvornår det første blus blev tændt. Men det går så lang tid tilbage, at der ikke findes noget på skrift om det.

Mennesket var for nogle årtusinder siden langt mere vidende end vi i dag går og tror, de kendte årstiderne indgående, ja - Vore forfædre vidste, hvornår der skulle sås, gødes og høstes – JA - deres liv afhang faktisk af, at de vidste det.

Derfor vidste de også, hvornår dagen var længst, og hvornår den var kortest. Man skelnede dog ikke så nøje mellem det man vidste, og det man troede. Man gik f. eks. ud fra, at et godt halmbål holdt troldtøjet og de onde magter på afstand.

Vi mennesker har altid opfattet lyset som symbolet på det gode, det rationelle – det *oplyste*. Mørket var symbolet på det onde, på hekseriet, trollderiet og magien. Mørket var det dunkle, som kunne true menneskets stilfærdige hverdag, men som også kunne friste. For hvad kan være mere fristende end med et hurtigt magisk snuptag, at få alle sine ønsker opfyldt?

Et lille eksempel på magi fra nutidens verden:

For nogle år siden vakte det en del morskab, at en grønlandsk politiker havde bedt en åndemaner rense hjemmestyrets kontorer for onde ånder. Især da politikerens bagefter hævdede, at aktionen var lykkedes. Retfærdigvis må det sige, at smilene var skæve i alle dele af rigsfællesskabet. Men af og til kunne man godt ønske sig, at trommedanseren lige ville tage en tur rundt på Rådhuset.

Man kan vel godt stille spørgsmålet. Er det særligt oplyst at sætte en heks på et bål og futte hende af Skt. Hansaften?

Svaret er faktisk Nej, Traditionen med heksen på bålet er i øvrigt en af vore yngste skikke. Den er højst 80 år gammel og er helt ukendt i de andre nordiske lande. Så heller ikke i Norden har vi helt fælles skikke ved midsommer.

Her vil jeg lige indskyde en bemærkning. Jeg blev for nogen tid siden præsenteret for en udmærket engelsk øl, som de engelske komikere Monty Python lægger navn til. På etiketten – som måske ikke skal tages helt alvorligt – stod der såmænd: ”Temperet over brændende hekse”.

Det kan egentlig undre, at heksen på skt. Hansbålet dukkede op så sent. Men måske har man i sit stille sind skammet sig ved, at både samfundet og kirken i 150 år forfulgte og brændte mennesker, man anså for hekse. Det havde man desværre gjort længe, og det fortsatte, også efter at Danmark formelt var blevet kristnet.

Vi oplever desværre også noget der ligner, fortidens heksejagter i dag, vi ser ofte magtesløse til, når mennesker hænges ud, mobbes eller endog forfølges, bare fordi de ikke er helt som gennemsnittet. Det vil vi ikke tolerere. Vi må ikke finde os i, at individer eller grupper af mennesker bliver hængt ud til spot og spe, eller det som er værre.

Vi sætter i aften vores lid til, at Skt. Hansbålet og heksens afrejse til Bloksbjerg kan skræmme nogle af de onde ånder væk, for her i Sønderborg har vi det bedst med lys over land og med at feje troldtøj til side, så vi kan trække vejret frit.

Vi står overfor mange udfordringer, som det nok ville kræve adskillige legioner hekse at finde lette løsninger på. Udfordringerne forpligter os alle.

Vi har behov for at styrke det regionale samarbejde på tværs af grænsen. Vi har behov for at fjerne stadig eksisterende græsehindringer, og vi skal tage handsken op i fremtidens Europa hjælpe hinanden og agere i fællesskab. Men vi skal sørge for at inddrage befolkningen - i bredden som i dybden.

Jeg ved dog ikke om det skal gå så vidt med hjælpen, som herlige Storm P. konkluderer: (Citat) ”Vi mennesker er sat på jorden for at hjælpe de andre – Nå, men hvorfor er de andre så sat på jorden? Dertil kan man kun svare: De andre – det er også os. Hjælper du andre, så hjælper du også dig selv.”

På denne pragtfuldte midsommeraften ved Ulkebøl Krigshavn, føles det let at fornemme historiens vingesus. Hertugelige ringridninger og romancer lige rundt om hjørnet til Augustenborg, satte sit kolorit på perioden for mere end 100 år siden, så lad mig slutte:

Som bekendt så elsker vi vort land – og allermest ved midsommertid uanset om vejret af og til driller os, for det står i Midsommervisen, og så er det sandt, men alligevel har Storm P. som sædvanlig en pointe, da han udtalte: ”Hele vinteren går de og længes efter solen. Og når den så kommer, så tager de sorte briller på!”

Kan I ha’ en fortsat dejlig Skt. Hans aften.